

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

ISLON BANK ISHI
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200000	- Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000	- Iqtisod
Ta'lim yo'nalishi:	5230900	- Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)

Qarshi-2021 y.

Fan/modul kodi 336 ISBA 4.06	O'quv yili 2021-2022	Semestr 8	ECTS - Kreditlar 1	
Fan/modul turi Qo'shimcha	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 1	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Islom bank ishi	12	-	12
2.	I. Fanning mazmuni			
	<p>Islom bank ishi fanini o'qitishdan maqsadi – talabalarda islom banklari faoliyatining me'yoriy-huquqiy asoslari, ularning aktiv va passiv operatsiyalari, islom banklari faoliyatini tartibga solish va nazorat qilish, islom banklari faoliyatidagi risklarni baholash va boshqarish bo'yicha ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga Islom bankining rivojlanishi va tarixi, huquqiy va tashkiliy asoslari, bankining vazifalari va falsafasi, tamoyillari, Ssuda foizi, sudxo'rlik va ribo, Islom banklarining passiv va aktiv operatsiyalari, xizmatlari, hisob-kitob va ichki operatsiyalari, pul-kredit siyosati, moliya bozorlari, sug'urtalash tizimi, banklari faoliyatini tartibga solish va nazorat qilish, O'zbekistonda Islom banki tamoyillarini qo'llanilishi va istiqbollari haqidagi nazariy-amaliy bilimlarni shakllantirish orqali insonning hayotidagi o'rni va ahamiyatini ochib berish.</p>			
3.	<p>I. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Islom bankining rivojlanishi va tarixi</p> <p>Islom banki tarixi. Islom bank tizimining boshlang'ich davri. Islom bank tizimining o'rta davri. Islom bank ishining zamonaviy bosqichi. Misr, Malayziya va Eron mamlakatlarida Islom bank tizimining tarixi.</p> <p style="text-align: center;">2-mavzu. Islom banki qonunlari va me'yoriy-huquqiy asoslari</p> <p>Islom huquqi manbalari. Islom bank qonunchiligi evolyutsiyasi. Shariat tushunchasi va uning ahamiyati. Shariat manbalari. Birinchi manba: Qur'on. Ikkinchi manba: hadislar. Uchinchi manba: ijmo. To'rtinchi manba: qiyos. Islomiy bank tizimidagi shariatning umumiy qonunlari. Bank tizimiga bag'ishlangan maxsus shariat qonunchiligi. Pozitiv huquq me'yorlari. Markaziy bank ishtiroki. Shariat kuzatuv kengashi.</p> <p style="text-align: center;">3-mavzu. Islom bankining vazifalari va falsafasi</p> <p>Islom bankini tashkil etish maqsadi va falsafasi. Jahon islom banklari ijtimoiy amaliyoti. Islom banklari falsafasi shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Islom banklari biznes falsafasining mohiyati. Islom banklarining ishlash tamoyillari.</p> <p style="text-align: center;">4-mavzu. Islom bankining tamoyillari</p> <p>Musharaka tamoyili. Mudaraba tamoyili. Murobaha tamoyili. Ijara tamoyili. Qarzi hasan tamoyili. Vadia tamoyili. Rahn tamoyili. Bay bitaman adjil. Bay al-dayn</p>			

Bay inah. Bay istijror. Bay salam. Hivala. Istisno. Joala. Kafolot. Musavama. Sarf. Ujr. Urbun. Vakolat. Tavarruq.

5-mavzu. Ssuda foizi, sudxo‘rlik va ribo

Ssuda foizi, sudxo‘rlik va ribo tushunchalari. Ssuda foiziga munosabatlar va qarashlar. Riboning tasniflari. Islomda riboga munosabat va islomdagi mazhablarning riboga qarashlari.

6-mavzu. Islom banklarining aktiv va passiv operatsiyalari

Islom banklari buxgalteriya balansi aktiv qismining tarkibi. Musharaka. Murabaxa. Tavarruk va bay al-in. Ijara. Islom banklarining qarzli moliyalashtirishga asoslangan aktiv operatsiyalari. Islom banklarining kapitaldagi ishtirokka asoslangan aktiv operatsiyalari.

Islom banklari buxgalteriya balansi passiv qismining tarkibi. Mudaraba. Sukuk. Vokal. Islom banklari balansi modellari. Islom banklari passivlarini shakllantirishda joriy va jamg‘arma hisobraqamlarining o‘rni. Islom banklari kapitalini shakllantirish mexanizmi. Islom banklari kapitalining etarililigini aniqlashning o‘ziga xos xususiyatlari.

III. Amaliy mashg‘ulotlar buyicha ko‘rsatma va tavsiyalar

(Seminar mashg‘ulotlari), (Mustaqil ta‘lim), (Kurs ishi) o‘quv rejada ko‘rsatilgan turi (nomi) bo‘yicha yoziladi

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Islom bankining rivojlanishi va tarixi
2. Islom banki qonunlari va me‘yoriy-huquqiy asoslari
3. Islom bankining vazifalari va falsafasi
4. Islom bankining tamoyillari
5. Ssuda foizi, sudxo‘rlik va ribo
6. Islom banklarining aktiv va passiv operatsiyalari

IV. Mustaqil ta‘lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta‘lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Islom bank ishi tarixi
3. Islom bank tizimining boshlang‘ich davri.
4. Islom bank tizimining o‘rta davri.
5. Islom bank ishining zamonaviy bosqichi.
6. Misr, Malayziya va Eron mamlakatlarida Islom bank tizimining tarixi.
7. Islom huquqi manbalari.
8. Islom bank qonunchiligi evolyutsiyasi.
9. Shariat tushunchasi va uning ahamiyati.
10. Shariat manbalari. Birinchi manba: Qur‘on. Ikkinchi manba: hadislar.

Uchinchi manba: ijmo. To‘rtinchi manba: qiyos.

11. Islomiy bank tizimidagi shariatning umumiy qonunlari.
12. Bank tizimiga bag‘ishlangan maxsus shariat qonunchiligi.

Pozitiv huquq me‘yorlari. Markaziy bank ishtiroki. Shariat kuzatuvkengashi.

13. Islom bankini tashkil etish maqsadi va falsafasi.
  14. Jahon islom banklari ijtimoiy amaliyoti.
  15. Islom banklari falsafasi shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar.
  16. Islom banklari biznes falsafasining mohiyati.
  17. Islom banklarining ishlash tamoyillari.
  18. Musharaka tamoyili.
  19. Mudaraba tamoyili.
  20. Murobaha tamoyili.
  21. Ijara tamoyili.
  22. Qarzi hasan tamoyili.
  23. Vadia tamoyili.
  24. Ribo, g'arir, maysir, jol, rishva.
  25. Ssuda foizi, sudxo'rlik va ribo tushunchalari.
  26. Ssuda foiziga munosabatlar va qarashlar.
  27. Islomda riboga munosabat va islomdagi mazhablarning riboga qarashlari.
  28. Islom banklari buxgalteriya balansi passiv qismining tarkibi.
  29. Islom banklari passivlarini shakllantirishda joriy va jamg'arma hisobraqamlarining o'rni.
  30. Islom banklari kapitalini shakllantirish mexanizmi.
  31. Islom banklari kapitalining etarlicligini aniqlashning o'ziga xos xususiyatlari.
  32. Islom banklari buxgalteriya balansi aktiv qismining tarkibi.
  33. Islom banklarining kapitaldagi ishtirokka asoslangan aktiv operatsiyalari.
  34. Islom moliya tizimi sharoitida pul-kredit siyosatining strategik va taktik maqsadlari.
  35. Pul-kredit siyosatining instrumentlari.
  36. Islom moliya tizimi sharoitida pul-kredit siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.
  37. Moliya bozori shakllari.
  38. Forvard va fyuchers bitimlari bozori.
  39. Takafulning falsafasi, tamoyillari va ishchi kontseptsiyasi.
  40. Islom banklari faoliyatini tartibga solishning zarurligi va ahamiyati.
  41. Islom banklari faoliyatini tartibga solish usullari.
  42. Islom banki tamoyillarini qo'llash ahamiyati va imkoniyatlari.
  43. Islom bank ishi qonunchiligi va me'yoriy hujjatlari.
- Islom bankchiligini rivojlanishining dastlabki bosqichlari va rivojlanishi.
45. Islom banki amaliyotini qo'llanilishining hozirgi holati va istiqbollari.
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, mavzular bo'yicha prezentatsiyalar tayyorlash va o'rnatilgan tartibda taqdim etishtavsiya etilad.

3.	<p>V Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetentsiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Islom moliyasi va islom bank ishining rivojlanish tarixi, tushunchasi va asoslari, islom bank ishi rivojlanish omillari, islom moliyasining iqtisodiy rivojlanish nazariyalari haqida <i>tasavvur ega bo'lishi</i>; (bilim) - Islom bank ishi rivojlanishining nazariy asoslarini, shariat va iqtisodiy rivojlanish qonunlari, asosiy tushunchalar, islom bank tizimi rivojlanish jarayonlarining xususiyatlarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; (ko'nikma) - talaba raqamli iqtisodiyot sharoitida islom bank ishi rivojlanish jarayonlarini <ul style="list-style-type: none"> • tahlil qilish usullarini qo'llash, islom bank ishi rivojlanishidagi mavjud muammolar bo'yicha echimlar qabul qilish bo'yicha <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>. (malaka)
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; <p>jamo bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.</p>
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish (test va og'zaki)ni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Судин Хорун. Ислоний молиялар ва банк тизими. Фалсафаси, тамойиллари ва амалиёти. Ботирхўжа Жўраев таржимаси. «Ўзбекистон» нашриёти. – Т.: 2014 й.- 464 бет. 2. Baydaulet YE. Islomiy moliya asoslari. – Т.: “O‘zbekiston” NMIU, 2019 y. – 432 bet. 3. Омонов А.А. и др. Исламское банковское дело. (Учебное пособие). – Т.: СП “Nihol print”, 2021 г. – 304 стр. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bekkin R.I. Islom va iqtisodiy modeli va zamon. – Т.: “O‘zbekiston” MIU, 2019 y. – 360 bet. 2. Islamic capital markets: Principles & Practices. / Editors: Marjan M., BeeBee S., Farruh Kh. – KL.: “ISRA”, 2018 y. – 758 p. 3. Islamic financial system: Principles & Operations / Editors: Marjan M., Mezbah U. – 2nd Edition. – KL.: “ISRA”, 2018 y. – 936 p. <p>Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz - O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.mfer.uz - Tashqi iqtisodiy aloqalar vazirligi rasmiy axborot sayti. 3. www.stat.uz - O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo‘mitasi rasmiy

	<p>axborot sayti.</p> <p>4. www.wordbank.org - Jahon Bankining rasmiy axborot sayti.</p> <p>5. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>6. www.tradingeconomics.com - ekonomicheskie pokazateli</p>
7.	<p>Ushbu "Islom bank ishi" fanining o'quv dasturi 5230900 - "Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar va sohalar boyicha) ta'lim yo'nalishi uchun qo'shimcha fani sifatida "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasidan ishlab chiqilgan.</p> <p>Fanning o'quv dasturi Qarshi muhandislik - iqtisodiyot instituti "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasining 2021 yil "<u>06</u>" "<u>09</u>" dagi <u>2</u> -sonli, "Iqtisodiyot" fakulteti Uslubiy komissiyasining 2021_yil "<u>19</u>" "<u>09</u>" dagi <u>2</u> -sonli, "Iqtisodiyot" fakulteti kengashining 2021_yil "<u>25</u>" "<u>09</u>" dagi <u>2</u> -sonli, Institut Uslubiy komissiyasining 2021_yil "<u>27</u>" "<u>11</u>" dagi <u>4</u> -sonli yig'ilishlarida ko'rib chiqilgan.</p> <p>Fan dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti Kengashning 2021 yil "<u>30</u>" "<u>11</u>" dagi <u>4</u> -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p> <p>Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti rektorining 2021 yil "<u> </u>" "<u> </u>" dagi <u> </u> -sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>Alikulov.A.T. -QarMII "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasini mudiri, i.f.f.d.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Erkayeva G.P. QDU "Iqtisodiyot va servis" kafedrasini dotsenti, i.f.n. (turdosh OTM dan)</p> <p>Jumayeva G. QarMII "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasini dotsenti, i.f.n. dots.</p>